Ч. 287 (10.964). Львів, неділя 26. грудня 1926. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Політика Д.О.Г. rediviva.

Львів, 25. грудня 1926.

В польській пресі розгорнулася „угодова" баталія. Органи „моральної санації" в-одно торочать про потребу угоди — очевидно — зі „славянськими національними меншостями", а за ними підбігають, потакуючи, оспорюючи або й гостро поборюючи цей „новий курс" инші польські органи всіх напрямків, закрасок і відтінків. Каламутна хвиля цеї паперово-друкової угодовщини розливається в стихійну повінь, намагаючись з одного боку викликати дефетистичні настрої серед поневолених Польщею народів, а з другого легким коштом здобути відповідний моральний капітал за кордоном.

Інавгурації цеї наївно-„обіцюючої" тактики треба дошукатись у відомій заяві польських „лівих" партій, проголошеній після травневого перевороту. Очевидно, та заява з національно-територіяльною автономією, як теоретично-реклямовою надбудовою в якійсь далекій будуччині, зявилася тільки тому, що ті польські партії, відгадуючи наміри побідної військової партії, думали в той спосіб „зробити приємність" урядові. Зновуж уряд зі свого боку заповів „зміну курсу", яка досі зазначилася відірваною пресовою пропагандою, зверненою на розбиття національного українського й білоруського табору.

Донедавна та півофіціяльна розкладова акція, — на щастя — зовсім безуспішна, йшла з варшавського центра, спричинюючи панічний переляк серед пануючої кліки польських окраїнних „патріотів". Згодом початкова пропагандистична доривочність перейшла в систематичну агітацію, яка в останніх днях розвинулася в зорганізовану баталію.

Висловом її поширення і систематики є між иншим заснування у Львові „санаційного" щоденника під назвою „Дзєннік Львовскі", що почав появлятися з днем 22. ц. м. В „програмовій" — якщо вільно так висловитися — статті цього пілсудчиківського органу стрічаємо й заповідь присвятити увагу українським справам.

„Невільно нам забувати — пишеться там, — що живемо на одній землі разом з українським населенням. Не хочемо вести національної боротьби. Думаємо, що шлях воюючого націоналізму не веде до розвязки трагічних поплутань, що віддалили від держави велику частину українського народу. Знаємо, що праця над порозумінням з тим народом є важка і що вона стрічатиме труднощі як з боку польського, так й українського націоналізму. Одначе думаємо, що першою умовою взаїмного зближення є створення спокійної атмосфери, опертої на взаїмному зрозумінні і пошануванні взаїмних змагань і потреб. Тому вважаємо першим своїм обовязком познайомлювати наше громадянство з цілістю українського життя, як на випадок, коли надійде хвиля порозуміння — чого бажаємо, — так і на випадок, коли треба буде нам підняти рукавицю, кинену українським націоналізмом. Може тоді польське громадянство зрозуміє небезпеку, яку підготовлює собі, остаючи в стані партійного розпорошення і може тоді і партії зрозуміють конечність скоординування змагань та спільної культурної праці на Червенській Землі".

„Програма" хіба аж надто ясна. Поки що обмежується вона розвідочною службою, щоби докладно пізнати життя-буття українського народу, його сили і засоби, а пізнавши його, довести до бажаного Поляками „порозуміння", себ то капітуляції, або й виступити проти Українців під прапором „usrofen" („підняти рукавицю, кинену українським націоналізмом". А це своє завдання сповнюватиме пілсудчиківський орган „безпристрасно", поборюючи

„безпрограмову україножерну фразеольогію (чуєте, тільки фразеольогію! — Ред.) і безрозумну українську іреденту, фінансовану і підтримувану заграничними могутностями, заінтересованими в ослабленні польської держави".

Після цього „profession de foi" дальші числа принесли вже й „безпристрасне" інформування в українських справах у статтях „Час почати" і „З психіки української політики". Аж тепер спала вповні заслона і „санаційна місія" цього органу появилася в усій своїй величі. Прочитуючи наскрізь ігнорантські, дітвацько наївні, провокаційно-розвідочні теревені, звернені виключно проти Українського Національно-Демократ. Обєднання, ми вповні зрозуміли ціль і характер цеї „санаційної" станиці. Тут уже позитивніше визначалася й „санаційна" політика цеї рептильки, в якій замилюються очі ключникам скарбових кас про „надзвичайну популярність" в українських масах марш. Пілсудського та взивається уряд щоби він старався заспокоїти культурні й економічні потреби українського селянства і в той спосіб

„зробити селянство недоступним для переворотової агітації українських політичних партій".

Ця „санаційна" політика не нова. Хто пригадує собі політику львівського Д.О.Г., а радше його другого відділу (військової дефензиви) з якимсь Тильком на чолі, той найде тут усі елементи тієї „випробованої" тактики. Головною тенденцією політики Д.О.Г., що воскресла тепер в газетній персоніфікації „Дзєннік-а Львовск-ого" є: розвідка, розклад і деморалізація. Є це політика, позбавлена всякої ідейности (навіть in minus), політика чорних кабінетів, без перспективи, без цілі і очевидно — без виглядів. Сам же „Дзєннік Львовскі" — це кумуляція двох тодішніх органів розвідочного відділу: „Курєр-а Львовск-ого" і „Рідного Краю". В цьому напрямку „випробованість" проявилася навіть так далеко, що до „українських справ" збережено й деякий реманент первісної хлібоїдщини.

Зі старих органів розвідочної політики нині не остало вже й сліду. Та сама доля в короткому часі жде і кумуляційну рептильку під новою назвою. Політика Д. О. Г. не мала ніяких успіхів тоді, не матиме й тепер.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Ked. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 574/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 282 (10.959) z dnia 19. grudnia 1926 pod tytułem: „Z życia Ukraińców z okazji" w ustępach i dzy słów „taki rezolucji" a „w tej czasie" zawiera znam. zbrodni z § 65 a) uk. że zajęcie zarządzone przez Prokuraturę dnia 8/12 1926 jest usprawiedliwione i zarządził zniszczenie całego nakładu, wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. — Lwów, dnia 18. grudnia 1926 r. Hawr

Блудні вогні...

Д-р В. Бачинський в світлі власної уяви.

Центральний Комітет Українського Нац.-Демократичного Обєднання дня 12. ц. м. виключив з членів партії д-ра Вол. Бачинського тому, що він

„в останньому часі, входячи в переговори з польською стороною та публікуючи непогоджені енуиціяції, повів самочинну політичну акцію, яка дуже різко відбігає від програми і тактики партії та нарушує партійну карність".

Таким чином д-р Вол. Бачинський з днем 12. грудня 1926 **формально** перестав бути членом партії, тієї самої партії, в якій колись (хоч під дещо иншими назвами) він займав найвищі і найбільш відповідальні становища (довголітнього секретаря Народнього Комітету перед війною, посла до австрійського парляменту в часі війни, виконуючого обовязки голови Нар. Комітету і Міжпартійної Ради в післявоєнному, вже польському періоді). Формально д-р В. Бачинський перестав бути членом партії 12. грудня 1926, але **фактично** сталось це вже давніше.

З хвилею створення в липні 1925 р. з розрізнених національно-політичних груп Українського Нац.-Демократичного Обєднання д-р В. Бачинський відійшов в сутінь громадського життя. Правда, на основі традиційної практики його вибрано в тому часі ще членом ширшої управи (Народнього Комітету, — давнішого Ширшого Нар. Комітету), але цей вибір мав уже наскрізь декоративний і чемностевий характер.

Д-р В. Бачинський, який внаслідок створених умовин уже в грудні 1923 р. не брав майже ніякої участи в українському політичному житті, пробував іще зазначити себе видаванням журнальчика „Політика", що пропагував шляхи „реальної політики". Одначе і в тому журналі — зовсім природно — сповняв він у більшости декоративну ролю, хіба у власній уяві заспокоюючи подразнену амбіцію. Центр. Комітет Обєднання, бажаючи оминути всяких фальшивих толків, в своїм часі різко відсепарувався від теоретично-політичної підбудови „Політики" *).

Згодом прийшла складна й прикра справа, відома під назвою „штайгеріяди". Виступ д-ра В. Бачинського на суді причинився до повної його психічної депресії і всяких, менше або більше фантастичних балачок в розімагінованій „публичній опінії". Після того д-р Бач. зовсім усунувся з громадської арени. Аж безпосередньо перед Нар. Зїздом ненадійно проявив він живішу рухливість. Явився він теж на Зїзді і там в дискусії над звітом відчитав своє „profession de foi", як виразно підкреслював „sub specie aeternitatis". Одночасно зазначив д-р Бач., що він від трьох літ є зрезигнованнй політик, що в політиці участи брати не буде, а тільки обовязком своєї совісти вважає висловити свій погляд на вказані під теперішню пору політичні шляхи.

Енунціяцію д-ра Бач. приняв зїзд наскрізь негативно, ворожими окликами і тупотом. Ані один голос не завився за ним.

Та всупереч своїй заяві небавом виступив д-р Бач. з інтервю у „Слові Польск-ім", а опісля вибрався у Варшаву „в справах „Дністра".

Згадане інтервю трактували ми ще поважно і полемізували з д-ром Бач. Одначе небаром надійшли з Варшави, спершу непровірені, а опісля все певніші вістки про широко закроєну ним, горячково пертрактаційну акцію з польськими урядовими чинниками, представниками наддніпрянської еміграції і всіми стрічними. Одночасно до Львова і деяких провінціональних міст у Галичині почали находити на ріжні адреси численні телеграми. Знову в польській пресі (особливо в „Ілюстр. Кур. Цодзєннім" та инших органах жовтої й пів-жовтої преси) почали зявлятися вістки про скликання д-ром Бач. якогось зїзду, видавання газети і т. ин.

На початку цеї варшавської „діяльности" д-ра Бач. Центр. Комітет Обєднання виключив його з партії. Після тієї будь-що-будь гомінкої — події не забирали ми голосу, бо всякі познаки вказували, що горячкова діяльність д-ра Бач. є випливом таких психічних проявів, які не входять в обсяг публіцистики. Ми були того пересвідчення, що д-р Бач. внаслідок надірваної нервової системи потребує ніжного санаторійного піклування, а не газетної аналізи його вчинків, як це в грубій і вульгарно-непристойній формі роблять деякі українські органи, до тогож вперто записуючи „діяльність" д-ра Бач. на рахунок Обєднання.

Ось причина нашої мовчанки. На жаль, один крок д-ра Бач. примусив нас до поданих вгорі „ревеляцій" і до перестороги перед його „месіянством". В наші руки попало запрошення, яке подаємо в цілости і в оригіналі:

Warszawa, 21. XII. 1926.

P. T.

Proszę mi wybaczyć, że zaproszenia drukowane są w języku polskim, ale nie mam w Warszawie do dyspozycji ukraińskiej drukarni.

Niniejszem zapraszam Was na zgromadzenie, które odbędzie się we Lwowie, w sali T-wa im. Łysenka, w sobotę 25. b. m. o godz. 10. rano. Na tem zgromadzeniu powiem Wam, co robiłem w Warszawie, z kim i o czem mówiłem i do czego te rozmowy doprowadziły.

Następnie zapytam Was, kto chce iść ze mną ku jasnej, świetlanej przyszłości Ukrainy, drogą przezemnie wskazaną, a kto jest przeciwny mej politycznej linji.

Na tych, którzy staną w obozie moich przeciwników, nie będę się gniewać, niech idą swoją drogą.

Ale nie będą mieli prawa pozostać na sali ci, którzy nie będą mieli odwagi oświadczyć, czy są ze mną, czy przeciw mnie. Do widzenia

Dr. Włodzimierz Baczyński,
wykluczony z partji U. N. D. O.

Вистане проаналізувати це „посланіє", щоби виробити собі погляд на стан його автора. Але одночасно це письмо примушує нас пово-

*) „Політику" офіційно редагувала „колеґія", одначе фактично вона в усіх 100 відсотках покривалася з поглядами проф. д-ра Ст. Томашівського, який був єдиним й головним редактором і який в більшости як не в цілости заповнював її, нерідко й інтересні з публіцистичного (а не політичного) погляду сторінки. — Ред.

— **Світова хроніка.** Всесвітній союз любителів і професорів музики організує в літі р. 1927 міжнародню виставку музики, під назвою „Музика в житті націй". Виставка буде у Франкфурті. — В Югославії почався сензаційний процес проти членів партії південносербських Турків, якої провідником є Ферад Драга Бей, бувш. посол. Його обвинувачують у смерти численних Сербів наслідком його денунціяції підчас окупації. — При одній лицитації в Мілано заплатив якийсь Італієць за один образ Сегантіні „Дві матері" мільйон лірів; два инші „Богиня кохання" і „Кінь у розгоні" дійшли до ціни пів мільйона лірів. — Один американський фільмтроп переводить плян дешевих подорожей Американців в Европу і Европейців в Америку. Їзда до Америки з 10-денним побутом коштуватиме 240 дол. з удержанням.

— **З кіна.** У кіні „Лев" почалася велика фільма в 12 діях: „Розстріл царя Миколи II.; Вбивство Распутіна; Самовбивство Редля". — У кінах „Копернік" і „Марусенька" весела фільма в 10 діях „Хвилина перед 12. годиною" у головній ролі з Лючіно Альбертіні. Крім цього фарса в 2 діях.

— **Незалежний Людовий Театр** у Львові (Шашкевича 5) грає: Субота, дня 25/XII. в 7. вечером „Ніж мосі жінки" (Люнатик), французька фарса на 3 дії. Неділя, дня 26/XII о 3. попол. „Мораль пані Дульської". Неділя, дня 26/XII в 7. вечером „Ой не ходи Грицю". Білети по 2, 1·50, 1 зол. і 50 сот. продає Союзний Базар, в суботу від 4. попол., а в неділю від 10—12 перед пол. і від 1·30 попол. Каса Театру. 1200

— **Вибір дарунків на Ялинку.** — Utile cum dulci — корисне з приємним — це засада, якою повинен кождий руководитися при виборі дарунків на Ялинку, тим більше при нинішних скупих доходах. Засаду легко ввести в чин, коли поглянете на оголошення взуття Дель-ка, яке поміщене в нинішнім числі.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 21. XII. 1926.

Розправа з 20. грудня 1926.

Нині відчитувано до кінця протокол огляди справи Хаїма Дудельзака в Рівнім. Потім переведено експертизу над порівнанням письма рукопису статті поміщеної в „Internationale Pressekorespondenz" п. з. „Польсько-жидівське порозуміння" і над автентичним письмом обвинуваченого д-ра Манделя. Експерт категорично заявив, що згадану статтю писав д-р Мандель.

З протоколу огляди, найденого в часі ревізій зброї, довідуємося, що загалом найдено кілька заржавілих крісів і кільканацять набоїв, при тім фігурує там така „зброя", як гільзи, військовий джаган, наплечник і ніж зроблений зі зломаної шаблі. Згадує протокол про кріс і револьвер, будьто би найдений в обв. Нестора Бейзан, що вже перед арештуванням обвинуваченого був відданий поліції і обвинувачений за ту зброю відбув двомісячну кару. Рівнож згадується про зброю, забрану в необвин. Максима Гринюка, що мав навіть позволення від старости на ношення зброї, а тепер ця зброя находиться між річевими доказами.

Відчитував суд також протокол розправи проти КПЗУ, в Замості. В звязи з тим д-р Шухевич поставив внесок, щоб долучено до річевих доказів присуд замойського суду в цій справі. Відчитано також листи і записки, найдені в часі ревізії у послів Пристюпи і Пащука.

При кінці розправи переслухано свідка оборони Максима Гринюка, бувшого війта громади Порійці, що зізнав: На поліційні бачив дуже побитого обв. Паламарчука, що лежав під столом. В тій комнаті бував також підпрокуратор Струмиський і аспірант Заремба. Близько стола був телефон. У звязи з зізнаннями свідка обвин. Паламарчук заявляє, що підпрокур. Струмиський копав обв. завсіди, коли ходив до телефону. В обв. Писарчука бачив свідок синяки під очима, також бачив дуже побитого Степана Малюка. Свідок сидів десять тижнів у луцькій тюрмі і бачив там богато побитих, що йому жалувалися, але імен їх собі не пригадує.

Адв. Домбровський каже запротоколувати зізнання свідка щодо обвин. Паламарчука.

Спорт у Чехословаччині

(З листу до Редакції.)

Прочитав я в „Ділі" ч. 277 спортову анкету між Українцями і бажаю додати кілька слів, у тій думці, що будуть доповняти дискусію.

Мене займає головно питання футболу. У нас, в Чехословаччині, нараховують около 100.000 актуальних футболістів. Найліпші клюби є професіональні, але й аматори з малими виїмками є потайки платні. Остаточно це діється всюди, де поширився футбол — він поволі майже перестає бути засобом тілесного виховання, а стає ремеслом. Наш передовий фаховець, знавець тілесної культури й вчений в Пешті й у Відні проф. Гайдоч (Hajdocsy), не признає футболу як засобу спортового виховання. Рівнож теоретики з рядів чеського „Сокола" не дозволяють на футбол, як такий, що має радше деморалізуючий вплив і зводить тілесне виховання на цирк.

Сьогодні більше поводження має легка атлетика, ситківка (tennis), лещета (lyžování), совгання (bruslení).

Атлетика — перед двома роками незамітний спорт, витискає примітом на Мораві футбол дуже поважно. Атлетика буде у нас ще значно поширена тому, що входить в „Сокіл" (пів мільйона членів), „Орел" (180.000 членів) і С. Д. Т. И. (S. D. T. J. = Svaz dělnických tělocvičných jednot), що має 120.000 членів. Дотепер була атлетика спортом одиниць, але досягла таких успіхів, що станеться спортом широких мас. На тім полі працюють у нас знані фахівці Ворграйк (Vohralík) і проф. Гайдоч (Hajdocsy). По високих школах істнують окремі лекторати тілесного виховання, а в Празі було записаних 1.200 студентів на виклади тілесного виховання.

Найсильніше розвивається у нас атлетика в Бені Моравськім, де досягнено успіхів европейського рівня і де легкоатлетичні змагання стягають тисячі видців. Атлетика не є така вимагаюча як футбол, вистарчить кусник пасовиска, але зате є далеко більше складна в методах вишколення.

Національні меншости у нас зорганізовані ріжно. Футбол має національні союзи, рівнорядні з чеським, заступлені (пропорціонально до числа членів) у Загальнім Державнім Союзі. В атлетиці істнує Державний Союз (Čs. Unie), до котрого належать клюби чеські, мадярські і жидівські безпосередно, а Німці мають свій окремий Союз, який висилає до Унії своїх заступників (у пропорціональнім числі). В цілости є то все одно тому, що меншости користуються тими самими правами, що й чеські спортові організації. Творення національних підсоюзів забезпечує всім пропорціональне заступництво в Державнім Союзі, але й загострює народні тертя. Оначе народні спори в спорті не істнують від тої пори, як знесено бойкот проти Німців.

В останнім часі зачинають творитися у нас також міжнародні клюби, зложені з грачів ріжних народів.

В. Крихталек (Брно).

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Неділя 26/XII. Рожнів.
Понеділок 27.XII. Рипне.
Вівторок 28.XII. Рипне.
Середа 29.XII. Перегінсько.
Четвер 30.XII. Перегінсько.
Пятниця 31.XII. Небилів. 528 2—?

Карпатський Лещетарський Клюб уладжує від 2—5. січня 1927 прогульку до Ворохти. Просимо всіх, хто бажає взяти участь в тій прогульці, прийти в ціли її обговорення на сходини в вівторок дня 28. грудня ц. р. о год. 7. вечером до домівки Захоронки Руська ч. 3. — ВИДІЛ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

КУРС ІНСТРУКТОРОК.

Заходом „Союза Українок" у Львові починається невідкличо 15. січня 1927 р. курс для інструкторок на села. Наука триватиме 5 місяців. В програмі курсу вміщуються такі предмети: підготовку до культурно-освітної праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку крою і шиття, та домашнє господарство. На курс приймається кандидатки з укінченим учительським семинарем. Місячна оплата за науку виносить 30 зол. Учениці мусять подбати самі про своє приміщення, а харч приготовлятимуть самі на курсі. — По укінченню курсу учасниці будуть ангажовані „Союзом Українок" як учительки курсів крою і шиття та провідниці діточих садків в ріжних місцевостях краю. Письменні зголошення посилати на адресу: „Союз Українок" у Львові, вул. Рутовського 22. Зголошені учасниці дістануть подрібну програму і інформації. — О. Шепарович, голова; М. Мриц, секретарка. 1184 2—3

Ширіть наш часопис!

Час відновити передплату!!

ських споживачів в місті і селі. Сума торгів „Народної Торговлі" в році 1925/26 виносить 4,268.848·43 зол. Торги 19-ти складів виносять 2.909.862·97 зол. Торги центрального магазину співпраці 1,378.985·46 зол. Серед торгів складів члени зареєстрували в книжочках закупна, управлюючих їх до товарового звороту, 207.132·20 зол., отже около 7 проц. членського торгу, позбавляючись у великій мірі права жадання товарового звороту, коли навіть взяти на увагу, що часть клієнтелі „Народної Торговлі" становлять не-члени. Сума торгів складів з кооперативами виносить 508.375·26 зол., що супроти загальної суми торгів складів виносить около 16 проц. У загальній сумі торгу „Народної Торговлі" торг магазину співпраці виносить около 33 проц. Торги „Народної Торговлі" в році 1925/26, перемінені на амер. долари і порівнані з торгами з року 1914 виказують зріст торгів, що перевисшує передвоєнні торги о 7 проц., коли взяти на увагу тільки валюту, одначе, коли зважити, що покупна сила амер. долара упала на около 6 проц. передвоєнної покупної сили, торги „Народної Торговлі" щодо скількости товарів не осягнули ще передвоєнного рівня. Коли суму торгів протиставити кількости родин українських споживачів, для яких „Народна Торговля" працює і не взяти на увагу торгу з нечленами, припаде на одну родину і рік по 25 зол. торгу. Є це около 1/40 запотребування української родини в споживних товарах. На кожних 100 зол., видаткованих на споживні товари український споживач, обєднаний безпосередньо чи посередньо в „Народній Торговлі", закуповує в ній тільки за 2·50 зол. товару. Мусимо з жалем сконстатувати, що рідна клієнтеля у дуже високій мірі закуповує товари поза своєю кооперативою. Коли возьмемо на увагу торги магазину співпраці, то бачимо, що магазин співпраці мимо того, що кооперація в загальній сумі торгів бере участь одною третиною — працює в двох третинах для кооперативної організації в краю, бо експедиції на склади з тогож магазину виносять одну третю. Від 1. листопада 1925 вислав центральний магазин співпраці на склади і на кооперативи товарів на рівновартість 122.542·52 амер. долярів і на 2,462.882·40 зол. Вклади одержують одначе деякі товари просто з фабрик, зглядно з бюр продажі, як що йде про монопольні товари.

НОВИНКИ.

— **Особисті вісти.** Нострифікували свої закордонні докторати у львівському університеті д-р мед. Дарія Лежогубська, д-р мед. Богдан Дольницький і д-р мед. Мирон Лисяк. Промоція їх відбулася 18. ц. м. Тиждень передтим промувалася теж вдруге на д-ра медицини п. Наталія Полотнюк-Пристай.

— **Мирові лавреати.** Цьогорічні мирові лавреати Нобля Чемберлен, Бріян, Штреземан і ген. Доз вибираються в січні до Ослья, щоби особисто відобрати св. і нагороди і зробити те, чого домагається статут, а що їм прийде неважко: виголосити відповідні промови.

— **Гіпноза замісць чуда.** У польській місцевости Слупє пішла чутка, що в тамошнім костелі ікона Богородиці рухає очима. 20.000 народу з усіх сторін кинулось туди оглядати чудо. Тепер воно вияснилось. У Сроді, біля Познаня, арештували Німця Ц. Буковського, який загіпнотизував у Слупю кілька дітей і старших осіб, і в гіпнотичнім стані силою сугестії накинув їм згадане чудо.

— **Із судового кіна.** Навіть звичайний львівський поліцай, який повинен уважати на инших, щоби себе не стріляли, може сам почати стріляти, коли закохається. Така історія трапилась 26-літньому поліцаєві Миколі Колясі, якого наречена, служниця, зраджувала з иншими, так що він трикратно стріляв на Гетьманських Валах до свого суперника. На суді покаяна дівчина хотіла взяти всю вину на себе, кажучи, що забавляючись з иншими пробувала розбудити заздрість у своїм нареченім, а оборонець Коляси домагався відкласти розправу, щоби розслідити його мозок, тому, що його клієнт — епілептик. Виринає питання: — чому не дослідять мізку поліцая, заки візьмуть його на службу, а щойно тоді, коли він закохається? — Веселу розправу матимуть громадяне Перемишля. Суд розбиратиме бурхливу минувшину жінки в небезпешнім віці Злати Рубінової, яка всякою ціною хотіла вийти замуж за рабіна в Радимні. Щоби його приневолити до цього небезпешного підприємства, вона приготовила богатий доказовий матеріял: фотографію їх спільної дитини, що залишилась у Ню Йорку (бо пані Рубінова мандрувала і за океан), автентичну діточу пляшечку з молоком, то-що. Нещастя хотіло, що в її кошику, з цими цінними причандалами, найдено одночасно инші докази, а саме: що вона вела листування на всі боки, рішивши вийти замуж за одного з десяти молодших чи старших мущин, які „впали її в око".

— **Нашим красуням в альбом.** Померла позавчора у Львові власниця відомої крамниці з вуджениною, Сосінова, молода гарна жінка. Причина її смерти повинна стримати руку неодної молодої чи старшої жінки, яка бажаючи стати гарнішою, намазує собі губи карміном. Кармін мав у собі отрутну хемічну домішку і спричинив зараження крови. Ця смерть звернула увагу Львовян ще з иншої причини: рівно в 24 год. після її смерти помер її муж, віддавна недужий, який і не знав нічого про її смерть. Муж Сосінової був старший від неї рівно на 30 літ і від довшого часу спаралізований. — Щодо вживання шмінки до лиця то хоча богато жінок є добрими акторками, мало з них знає те, що кожна акторка знати повинна. А саме: 1° що шмінки треба вживати мало; 2° не треба мазати нею „на сухо" себто заки кандидатка на красуню не вкрила свого обличча легесенько добрим кремом, який хоронить шкіру від висушення під впливом шмінки, а тим самим перед зморщками; 3° при деннім світлі не можна класти на лице стільки шмінки, що вечером; 4° тільки ясні бльондинки можуть уживати різко ясних кольорів, а брунетки шмінку з жовтавим відтінком; 5° що найменше пересборщення у скількости шмінки перемінює красуню в страхополоха.

— **Темна хроніка.** Львівська поліція відставила до румунського кордону Німця Гекселя, що віддавна жив у Львові і мав польське громадянство з львівської громади. Вказали його недавно за німецьку пропаганду між євангеликами і підтримування звязку з товариством „Verein für das Deutschtum im Auslande". — Арештували трьох бандитів, які пів року тому ограбили одну селянку біля Кросна. Грабіж вийшла на верх при нагоді ревізії в їх иншій неясній справі. — На доказ, що злодії також люде і хотять святкувати як усі инші, в останніх днях число крадіжей і вломів знову значно збільшилось. Львівські майстри від долота та витриха шукали по приватних хатах і крамницях „на ялинку" у першій мірі валюти, далі дорогоцінностей, а вдоволялись навіть частинами одежі та вуглями. Крадіжей було за один день 10.

— **За політичні погляди** дістав якийсь Росіянин у Варшаві двічі ножем від бувшого польського офіцира, який був обурений, що тамтой висловив свої симпатії для Пілсудського, а не для Вітоса. Суд рішив, що за надто енергійний вислів своїх переконань ножем, що міг коштувати Росіянина життя, бувший офіцир сидітиме 4 місяці.

— **Шахові містці.** У Мерані скінчились нові міжнародні шахові змагання. Першу нагороду одержав Колєман (5 пунктів) Бельгієць, другу Пшепюрка (8 і пів), Поляк, третю Шпільман, Австрієць. Після них ідуть: Каналь (Перу), Тарт ковер і Ґрюндфельд. Нагороди були у висоті 10.000 лірів.

— **Шов про свою нагороду та балакаючу фільму.** Бернард Шов висловив цими днями кілька нових думок перед одним американським журналістом на тему своєї нагороди і балакаючої фільми, яка має бути незабаром здійснена. Якщо така фільма його заангажує, то він годиться промовляти через неї, за гонорар кілька міліонів долярів. Він оповідає як останньої весни сидів в Італії на лічению, саме підчас своїх 70 літніх уродин, які принесли йому десятки тисяч побажань з усього світа. Коли він дістав нагороду, 50.000 людей написало йому, що найкраще було би, якби він її відступив їм більше потребуючим. Коли Шов відмовився від нагороди, тоді стількох осіб докорело йому і просило позички приблизно в висоті 5.000 дол. на три роки. Шов може вибачити Нобелеві, що винайшов динаміт, але не може вибачити йому придуманої нагороди, яка є шкодою людства. Балакаюча фільма є для нього цілим випадком, бо звільнює його від подорожі в Америку, куди він не квапиться.

людно звернути увагу всіх тих, які ще не є зорієнтовані в справі, на цю прикру і трагічну подію. Як довго д-р Бач. відносився з подібними письмами чи телеграмами на приватні адреси, як довго він обертався в колі людей, які мали змогу належньо оцінювати його „діяльність“, — ми мовчали. Але з моментом скликання ним зібрання, ми вважали своїм обовязком, хоч робимо це з прикрістю, перестерегти всіх, хоч би тільки цікавих, перед тими блудними вогнями, які розгорілися в теперішній свідомости д-ра Бачинського.

В теперішньому моменті роля д-ра Бач. скінчена. Ним кермують горячково-диктаторські побуди спорідної „месіяністичної“ закраски, які не підходять під нашу оцінку. Очевидно, відповідальність за це спадає на тих, що викликували ті побуди і розбуджували пересичену фантастичними картинами уяву.

„Із землі зродженому творцеві“...

Спомин Станислава Пшибишевського про Василя Стефаника.

„... Василь Стефаник — це один із найкращих моментів у моїх спогадах. Познайомились ми ось як: Це було в 1899 році у Кракові. Прийшов до мене д-р Вацлав Морачевський і каже мені: „Я не розуміюся на цьому, але мені здається, що поміж тутешніми студентами-Українцями є один великий талант“, — і подає мені рукопис. Я прочитав його — і те, що я прочитав, було для мене зразу ревеляцією величезного таланту. Вихований на европейському письменстві, я був просто очудований відкриттям, яке я зробив.

Ось переді мною комплет „Życ‍ia“, редагованого тоді мною, (комплет на жаль не мій, а з ласки позичений мені!), а в ньому перші Стефаникові оповідання, які я негайно видрукував: „Kasia“, „Nowina“, „Majster“ „Kodzina Bartka“, „W rekruty“, „Anioł“ *). Ось так я й познайомився зі Стефаником.

Полюбив я його надзвичайно. Він бував у мене майже щоденним гостем і по нинішній день він є завжди у моїх думках тим самим сердечним приятелем. Наші розмови велися завжди довкола проблем життя, — одначе політики тоді ще в тих питаннях, на щастя, не було.

Не було теж тоді ще у краківській громаді того національного розламу, що нині, а зокрема я особисто ніколи не робив жадної ріжниці між Поляками й Українцями, які шукали зі мною зустрічі. Пригадую собі докладно, як приходило до мене кількох молодих українських письменників з проханням автонизації перекладу моїх творів і я завжди з найбільшою охотою робив це, не вимагаючи — очевидно — жадного гонорару, бо знав, що самі вони бідаки. З якою-ж радістю взяв я до рук український переклад моєї „Wigilii Dies irae moriam“. Пригадую собі теж справжній подив, з яким я глядів на якусь виставу прегарного українського театру...

Але — повертаючи до Стефаника: його талант мене справді захоплював. Він такий життєвий, такий здоровий і стихійний, що Горкій здавався мені завсіди де-де слабшим. Владислав Оркан — кажете. Так, справді, Стефаник нагадує Оркана, але він глибший: якийсь завзятіший, твердший. Я подивляв завжди, як то він підхоплює у життя жорстокі нюанси і з безмилосерною точністю передає у своїх образках: тая бабуся, наприклад, що покинена всіми, вмирає на полі і не має сил обганятися від мух, що вічно обсідають її поморщене обличчя!... Не диво, що вся літературна братія, яка гуртувалася біля „Życia“, глибоко поважала Стефаника. А поміж мною і д-ром Морачевським стала просто умова, що він має перекласти на польську мову цілий том оповідань Стефаника, а я відтворю їх на куявську говірку. На жаль, не дійшло до того, бо я мусів покинути Краків. У 1914 році в Мюнхені, де проживав я від 1905 р. до 1918, отримав я ще від Стефаника одну сердечну листівку — це був останній звязок поміж нами.

Ми були разом усього один рік, але я завжди живу цим роком. Це був найдорожчий для мене час, а знайомство зі Стефаником — одна з найсвітліших сторінок у моїх спогадах з того часу. Почуваю велику гордість, що я перший зумів у цілій повноті оцінити велич його таланту. Тому теж зі справжнім зворушенням листкую листки цього старого журналу, який нас вязав. Не знаю, чи Стефаник пригадає собі вул. Кармелітську, на якій ми стільки хвилин провели, але я їх ніколи не забуду. Дивуєтеся моїй памяті — о так, память маю шалену і тому цю свою память часто проклинаю, але буває теж — як напр. тепер — що її благословлю.

Так ось нині, на свято Василя Стефаника, перешліть йому від мене привіт:

„Великому, із землі зродженому творцеві, сердечному приятелеві поклін, честь і найгорячіше побажання щоби Ти довго-довго ще збірав плоди Твоїх богатих жнив, а знаю, що на новій засів стане ще Тебе, як теж Твойого найщирше відданого Тобі — Стаха Пшибишевського“.

З устної розмови зі славнозвісним автором „De profundis“ записав і списав

І. Кедрин.

Варшава, 21. XII. 1926.

*) Подаємо назви цих нарисів по польськи, бо друковані в „Życiu“ твори Стефаника, як і твори, зібрані в польській збірці „Klonowe liście“ (в перекладі М. Мочульського) — мали часто змінені титули. — Ред.

На нові шляхи.

Крайовий Зїзд „Рідної Школи“.

При участи яких 250 делегатів Кружків з цілого краю отворив цьогорічний Зїзд „Рідної Школи“ голова Т-ва проф. Омелян Терлецький. Він повитав усіх присутніх, зокрема делегатів з Волині, і подякував усім жертводавцям, завдяки яким „Р. Ш.“ могла виконувати своє важке завдання. Опісля згадав померших добродіїв Т-ва: еп. о. д-ра Боцяна, Вол. Гнатюка, Ів. Заглевича, о. А. Рудницького, учит. Ольгу Дубінну (що записала ціле своє майно Т-ву), о. Сем. Білецького, д-ра Євгена Калитовського, д-ра Івана Стефановича. Присутні вислухали тої части промови стоячи. Після того шан. голова подав у загальних рисах плян дальшої праці Товариства і предложив порядок нарад.

Тому, що на внесення одного з делегатів зрезигновано з відчитування протоколів з попередніх загальних зборів, приступлено до вибору комісії-матки. В її склад увійшли п. п.: М. Біленька, К. Личківський, М. Зубрей, Т. Грицак, С. Пашкевичівна, П. Лисенький, Ів. Дідич. З уваги на неприсутність на зборах п. Личківського вибрано на його місце до комісії-матки о. шамб. д-ра С. Юрика.

З черги забрав слово ім. контрольної комісії ради К. Бандрівський, що поставив внесення на уділення Гол. Раді Т-ва абсолюторії.

В дискусії над звітом у справі нашого прив. шкільництва і нашої шкільної політики перша забрала слово п-і Богачевська зі Збор вишин. Після неї промовляли: пос. С. Козицький, сел. Лепкалюк, проф. Н. Даниш, п. Ів. Калинович, п-і Г. Шепаровичева, дир. А. Крушельницький, п. Степан Гевак, п. Дмитро Мартюк, Ст. Бабюк, п-і М. Рудницька, д-р Богачевський, сел. Мих. Кравчук, п. Миколаєвич і ин.

Точніше звідомлення з нарад і склад нової Головної Управи „Рідної Школи“ подамо в четвертому числі.

Нарадам прислухується радн. поліції д-р Вагнер і ком. Бойко.

На економічному фронті.

„Народна Торговля“, найстарша українська кооператива і сучасне її становище та праця на кооперативнім полі.

(Продовження.)

Метою „Народної Торговлі“ є по своїм силам допомогти Центросоюзові розбудувати помічничу споживчу кооперацію села і відбудувати зруйновану війною сільсько-господарську кооперацію закупна і збуту.

Засобами „Народної Торговлі“ до осягнення цеї мети є: построєння власними силами центрального споживчого магазину у Львові, який крім обсяття власних складів обслуговує членів Центросоюза, уділювання товарових кредитів членам Центросоюзу, безпосередня допомога Центросоюзові позичкою на ведення сільсько-господарського відділу, покривання половини коштів, витрачуваних на ціли організаційні Центросоюзу, покривання адміністраційних видатків як особових, так і річевих, звязаних з веденням співпраці. Центросоюз, відтяжений від коштів ведення споживчого відділу на свій рахунок вповні і до половини відтяжений на витрати грошей на організацію і адміністрацію, мав змогу у більшій мірі, чим в першім році свойого існування, обернути свої фонди на ведення сільсько-господарського відділу. Чистий зиск зі співпраці у відділі споживчім мав бути ділений по половині на Центросоюз і „Народну Торговлю“.

Співпраця з Центросоюзом у нічім не вкоротила дотеперішньої ділянки праці „Народної Торговлі“, а саме праці гуртового магазину для кооператив, необслуговуваних у Центросоюзі, і праці детайлічних складів „Народної Торговлі“. Згідно зі своїм устроєм „Народна Торговля“ веде працю на трьох ділянках: організаційній, технічно-торговельній і культурно-освітній.

В дні 30. червня 1926 обєднує „Народна Торговля“: 166 кооператив, в тім з групи господарсько-споживчої Центросоюз і 7 Повітових Союзів і 152 господ.-споживчі кооперативи І. ступня. Уділи їх виносять 66·47 проц. суми уділів — 136 правних осіб товариства), уділи яких виносять 1·02 проц. суми уділів і 5.202 особи фізичні, уділи яких виносять 32·51 проц. Як бачимо, кооперативи мають дві треті уділового капіталу „Народної Торговлі“, инші члени одну третю. Відношення, в порівнанні до минулого року, є якраз відворотне. Сума уділів „Народної Торговлі“ виносить 75.916·93 зол. і не відповідає статутовим обовязкам членів, бо стан уділів „Народної Торговлі“ при повній вплаті обовязкових уділів повинен виносити 2·3 разів більше. Не зважаючи на громадянське становище „Народної Торговлі“ при вальоризації і її заходи в часі року, загал членів не доповнив своїх уділів.

З огляду на характер членства працює „Н. Торговля“ в автономічній ділянці подрібної торговлі в 19 складах для около 26.000 споживачів. Сім складів в осідках, де нема Повітових Союзів Кооператив, сповняє завдання товарових гуртівень для около 350 кооператив І. ступня, а крім цього 6 складів є гуртівнями соли для кооператив. Центральний магазин „Народної Торговлі“ з рамени Центросоюзу обслуговує його членів, так що „Народна Торговля“ працює для около 180.000 родин україн-

---

ГОРДІЙ БРАСЮК. 8)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

Зрадів Володька, як рідному. Оповідали один одному про свої пригоди. Митька зовсім не був у тюрмі. Його міліція одвела в Наросвіту, звідти в карантин, а потім і сюди.

— Тут, брат, будем жити! — додав він.

Та Володька й сам побачив, що буде жити, — йому видали чисту білизну й костюм. Обідом хоч не наївся зовсім, але після обіду Митька одвів його за хлів і дав чималий шматок білого хліба.

— Де це ти взяв?

— Еге, брат, де? Загнав сьогодні рушника...

— Казенного? — здивовано перепитав Володька.

— А хіба що? Тут, брат, инакше не проживеш.

— А якби взнав хто?

— Дурний я брати так, щоб хто знав.

Володька вірив у Митькові здібності, але разом з тим було ніяково за Митьку: його тут годують і одягають, а він ще й краде. А врешті, був смачний хліб, і Володька запихав ним рота, озираючись, щоб бодай хто не побачив.

Скоро Володька зовсім освійчився й забув про часи, коли був безпритульний. Тепер поруч із ним жив той самий дужий Митька. Перші дні вони навіть спали разом, поки Володька не мав ліжка. Та це Володька прийняв собі за честь. Митька був страхіттям на всю хлопячу спочивальню.

— Чому ти не застелив свого ліжка? — питає староста.

— А як я не хочу, що ти мені? — відповідає байдуже Митька.

І нічого не зроблять.

Ще якби Митька був сам, а то з ним у спілці й Марко, і Дудлик. Зачепи одного, так такого нароблять!

Володька помічає, що навіть Марія Івановна побоюється Митьки й здебільшого не карає, а вмовляє його.

Раз, вона стояла над Володькою й вичитувала, щоб чистіше вибирав сміття. А так не хотілось, — хлопці там граються... Коли це враз між ним і Марією Івановною Митька:

— Слабо вам, щоб він ще сміття вибирав! Хай виконком правильно призначає чергування... — Схопив за руку Володьку й потяг на двір.

Володька думав що йому щось буде за те, але й минулося.

Грались у „шпигів“. Митька був за отамана в розбійників, а Марко з Дудликом виловлювали.

Хитрий той Дудлик! І не зоглядишся, як наскочить, — не даром був розвідчиком на фронті. Майже всіх розбійників виловив, — лишились тільки Митька та Володька з ним. Але й Митька не дурний. Побіг ніби десь далеко в сад, а сам поза садом назад та в хлів. Вилізли вони на дрова й ну пробірать дірку. Аж зісподу — гульк! — люфта в льоху.

— Лізьмо сюди.

Було вогко, темно й страшно. Аж померзли, а шпиги таки їх не знайшли.

Тоді Митька картав шпигів:

— Дурні. Нізащо в світі ви нас не найшли-б. Не знаєте ви, хто такий Митька!

Дудлика зацікавило, де вони ховалися.

— Тільки ша! — застерігав Митька, — бери сірники.

І вони оглянули напівзвалені стіни колись вимурованого льоху. Вхід був завалений дровами.

— Тут буде наша „маліна“! — постановив Митька.

Всі були задоволені. Вирішили берегти таємницю.

З того часу чотирі хлопці відчули себе тісно обєднаними цією таємницею. Инші для них були „шпаною“. Хіба хоч один із них знав про таку схованку, куди не досягали ніякі постанови дитбудинку?!

На біса було Володьці слухати, як там щось оповідає Марія Івановна про комах та про листя, як „на маліні“ Дудлик оповідає про те, як його батька вбито в панцирнику, як він ходив у розвідку до денікінців та Поляків, як стріляв на фронті. Марко читав цікаві пригоди Нат Пінкертона, а Митька давав лекції „блатної мови“.

— Що значить „шухер на бану“? Ану, скажи, Володька. Не знаєш?! Дурак. А що значить „скрипуха“?

Хлопці зацікавлено вивчали незрозумілі слова, — вони-ж готувались до „блатної“ діяльности.

Компанію свою прозвали „Шайка Чорної Маски“ і на перший час вирішили умеблювати „маліну“. Добули чотирі коврі, два матраци, зробили каганця й заходились, щоб було що їсти та курити.

Тепер і Володьці доводилось брати живу участь у крадіжці.

Ось біля комори стоять рядком і передають з воза хліб.

Митька передав Володьці разом два буханці й цикає: „умийсь!“

Володька одного буханця Маркові, з другим під сходи, — там ямка, що завжди ковтає по буханцеві.

(Продовження буде.)